

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ГЕНЕЗИ ВИМОГ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

INDIVIDUAL STYLE OF PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE CONTEXT OF THE GENESIS OF REQUIREMENTS FOR THE TRAINING OF MUSIC TEACHERS

У статті розглянуто питання індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва в контексті його професіоналізму. Закцентовано на актуальності заявленої проблеми у світлі різномасштабних змін і вимог до підготовки сучасного освітянина. Узагальнено наукові позиції стосовно змістової характеристики категорії «індивідуальний стиль», притаманних їй ознак та особливостей.

На основі узагальнення наукових підходів до визначення змісту досліджуваного поняття зроблено спробу визначення індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва як складного, динамічного, гнучкого утворення, що поєднує як особистісні, так і професійні якості. Індивідуальний стиль педагога пов'язаний із його ціннісними, етико-естетичними, професійними вимірами.

Акцентовано, що процес формування індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва, як і педагога іншого профілю, – процес складний і тривалий у часі. Він не завершується етапом закінчення навчання в педколеджі, а продовжується в практиці педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва. Відтак цей процес тісно пов'язаний із самовдосконаленням, саморозвитком.

У статті визначено, що індивідуальний стиль учителя музичного мистецтва – це його своєрідний почерк, вияв натхнення й душевного пориву. Водночас емоційна стійкість, урівноваженість є важливими в діяльності педагога, прояві його індивідуального стилю.

Індивідуальний стиль учителя музичного мистецтва прямо корелює з його професійними вміннями та досвідом. Визначено, що формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва варто розуміти як підсистему цілісної макросистеми професійної педагогічної підготовки фахівця в умовах педколеджу.

Окреслено доміанти оптимального формування індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва й подано характеристику ціннісного, системного, особистісно-гуманного напрямів формування індивідуального стилю педагога.

Узагальнено, що дотримання виокремлених умов і врахування негативних тенденцій значно поліпшать процес формування індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва. Авторами зроблено виважені висновки та визначено перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: індивідуальний стиль, учитель музичного мистецтва, педагогічний коледж, професіоналізм, педагогічна діяль-

ність, підготовка вчителя, освітнє середовище.

The article highlights the individual style of a music teacher in the context of his professionalism. Emphasis is laid on the urgency of the stated problem in the light of large-scale changes and requirements for the training of modern educators.

Scholarly opinions about the scope of the category "individual style", its inherent features and peculiarities have been generalized. As the result, an attempt is made to define the individual style of a music teacher as a complex, dynamic, flexible entity that combines both personal and professional qualities.

It is stressed that the individual teaching style is determined by the educator's values, ethical, aesthetic and professional dimensions.

It is emphasized that the process of formation of the individual style of a music teacher, as well as any other teacher, is a complex and time-consuming process. It does not end with the graduation from the pedagogical college, but continues in the practice of pedagogical activity of a music teacher. Therefore, this process is closely connected with self-improvement and self-development.

It has been found out that the individual style of a music teacher is his peculiar handwriting, the expression of inspiration and emotional impulse. At the same time, emotional stability and equableness of mind are important in the activity of a music teacher, in manifestation of his/her individual style.

The individual style of a music teacher directly correlates with his/her professional skills and experience. It has been proved that the formation of the individual style of a music teacher should be understood as a subsystem of an integral macrosystem of professional pedagogical training in a pedagogical college.

The article has outlined the dominants of the optimal formation of the individual style of a music teacher and presented the characteristics of value-based, system-related, personally-humane directions of the formation of the individual style of a teacher.

To generalize, it has been stated that compliance with the definite conditions and taking into account negative trends will significantly improve the process of formation of the individual style of a music teacher. The authors have made balanced conclusions and identified prospects for further research.

Key words: individual style, a music teacher, pedagogical college, professionalism, pedagogical activity, teacher training, educational environment.

УДК 37.015.31:78.07(477.82)

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/28.31>

Кругляченко А.Ю.,
викладач фортепіано
Луцького педагогічного коледжу

Зиско В.В.,
викладач фортепіано
Луцького педагогічного коледжу

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Аналіз сучасних тенденцій показав, що в системі музично-педагогічної освіти загострилися протиріччя між потребами суспільства в спеціалістах високої кваліфікації та рівнем викладання предме-

тів музичного циклу, наявними можливостями для ефективного забезпечення навчально-виховного процесу і ступенем його реалізації на практиці.

З огляду на сказане, цінною є тенденція сучасної освіти використовувати в підготовці педаго-

гічних кадрів засади особистісно зорієнтованого й компетентнісного підходів, визначених в основних нормативних документах освіти – державних стандартах, програмах, підручниках. Нові реалії, пов'язані з інтеграцією вітчизняної освіти у світове європейське співтовариство, актуалізують проблему підвищення фахової майстерності педагога загалом і працівників у галузі музичного виховання зокрема. Інтерес до означеного аспекту зростає у зв'язку з утвердженням особистісно-професійної парадигми в освітньому процесі.

Радикальні зміни сучасного освітнього простору підсилюють пріоритетність особистісної орієнтації в підготовці кваліфікованого педагога музичних дисциплін.

У контексті сказаного цілком очевидним є пошук нових технологій навчання, у центрі яких – не навчальний предмет, а особистість педагога. За такого підходу ідеалом у результаті навчання буде творчий учитель з високим рівнем індивідуального стилю. Провідним показником розвитку професіоналізму освітянина є його професійна культура, яку в науці вважають найвищим рівнем професіоналізму. Такий рівень досягається через усвідомлення й саморефлексію педагогом власної діяльності, а отже, й індивідуального стилю. Акцентуємо, що це особливо важливо для вчителя музичного мистецтва, який постійно працює з формуванням художньо-образного мислення, культури художнього сприйняття, забезпеченням полісенсорного впливу на емоційно-почуттєву сферу суб'єкта сприйняття музичних творів, як наслідок, із розвитком гуманістичної особистості.

Підтримуємо позицію О.І. Гури, що «ніякі сучасні інноваційні технології не допоможуть педагогу виконувати на високому професійному рівні свої професійні обов'язки, ефективно будувати професійну діяльність, якщо він сам особистісно і професійно до неї не підготовлений» [2, с. 69].

У низці понять, які характеризують рівень розвитку професіоналізму вчителя музичного мистецтва, значне місце посідає категорія індивідуального стилю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальними засадами дослідження заявленої проблеми в контексті професіоналізму педагога є теоретико-методологічні основи зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки (Я.А. Коменський, Й. Песталоцці, С. Русова, К. Ушинський, В. Сухомлинський, М. Стельмахович).

Питання індивідуального стилю педагога в контексті педагогічної майстерності й компетентності порушені в працях Ю. Барабаша, І. Зязюна, Н. Кічук, О. Дубасенюк, О. Гури, Р. Позінкевича, Р. Пріми, Л. Хомич, Л. Хоружої та ін.

Аспекти індивідуального стилю вчителя музики частково висвітлені в працях О. Дем'янчука,

Т. Завадської, О. Козачук, О. Ростовського, О. Рудницької, А. Гордійчука, В. Шпак та ін.

Загалом автори розглядають індивідуальний стиль у контексті проблем педагогічної майстерності, педагогічної взаємодії, педагогічного спілкування, професійної компетентності.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те що принагідно питання індивідуального стилю потрапляли в коло досліджень, зауважимо, що відсутній цілісний аналіз особливостей індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва.

Мета статті – проаналізувати окремі аспекти змістової характеристики індивідуального стилю педагога загалом, виявити провідні напрями його формування в майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Без сумніву, у контексті професіоналізму, професійної майстерності педагога індивідуальний стиль становить основу його успішного сформованого іміджу, водночас є суттєвим механізмом впливу на його сутність. Це особливо важливо на сучасному етапі постійно зростаючих вимог до підготовки конкурентоспроможного фахівця.

Дослідження феномена «індивідуальний стиль» передбачає трактування ключових його ознак.

У контексті концепції багатовимірною розвитку особистості, обґрунтованої В. Моргуном [5, с. 96–97], діяльність особистості тлумачиться значно ширше, аніж індивідуальна предметно-практична діяльність суб'єкта, а саме як система людської життєдіяльності. Протягом усієї професійної діяльності педагог проявляє себе на всіх рівнях опанування діяльності (навчання, відтворення, пізнання, творчості). Це підтверджує нашу думку стосовно динамічності індивідуального стилю та багатовимірності цього поняття. Згідно із запропонованою автором позицією, індивідуальність особистості ототожнюється з поняттям «унікальність». Означене дає підставу вважати індивідуальний стиль діяльності унікальним, неповторним, характерним лише для конкретної особистості. Із цим не можна не погодитися, адже ніхто не заперечує унікального неповторного стилю художника і поета Т. Шевченка, поетеси Л. Костенко, письменниці О. Забужко, композиторів М. Лисенка, М. Скорика, акторів Б. Ступки, А. Роговцевої, співаків І. Козловського, Д. Гнатюка.

Аналіз наукових джерел свідчить, що передусім індивідуальний стиль педагога розглядається у зв'язку з професійними та особистісними якостями, з різновидами діяльності (творчою, мистецькою, музичною тощо). Цікавими нам видаються судження О. Цветухіної, О. Шевнюк, які розглядають діяльність педагога як творчість, акцентуючи увагу на особливому значенні індивідуально-творчого стилю [11; 13].

Заслугує на увагу позиція О. Шевнюк, яка вважає, що індивідуально-творчий стиль професійної діяльності – це сукупність індивідуально-особистісних параметрів, своєрідна композиція педагогічних поглядів, почуттів, настанов, підходів до вирішення професійно-педагогічних завдань, вибору й реалізації педагогічної технології [13, с. 25]. Безперечно, позитивно спрямований індивідуальний стиль педагога сприяє успішному досягненню результатів педагогічної взаємодії, підготовці учня до активного самостійного опанування знань і формування пов'язаних із ними вмінь і розвитку особистісних якостей.

У контексті гуманістичної зорієнтованості сучасної освіти в індивідуальному стилі вчителя музичного мистецтва значущою є зміна монологічної спрямованості педагогічного впливу на діалогічну. Саме на це свого часу звернула увагу відома мистецтвознавець, професор О. Рудницька, підкреслюючи доцільність поєднання інтелектуального розвитку та особистісного становлення учнів [7, с. 75]. Авторка акцентує, що кінцева мета педагогічного впливу комплексна. При цьому зауважує, що це стосується будь-якої галузі навчальних дій: оволодіння виконавською інтерпретацією музичного твору, історичним матеріалом, технікою танцювальних рухів, прийомами театральної драматизації, способами розв'язання математичних задач і багатьма іншими [7, с. 75].

Детальний аналіз досліджень з проблем естетичної культури педагога дав Г. Кутузовій змогу сформулювати це поняття як взаємозв'язок компонентів естетичної свідомості й творчої діяльності особистості [4, с. 67]. Ми погоджуємося із судженням авторки, що до компонентів індивідуальної естетичної культури педагога належить культура спілкування, культура зовнішнього вигляду, одягу, поведінки [4, с. 68]. Очевидним є факт взаємозв'язку індивідуального стилю педагога й рівня його естетичної культури.

Поняття «індивідуальний стиль» уживається в контексті професійної діяльності в різних значеннях: своєрідність людини, її манери поведінки, діяльності, як ознака характеру і психологічних особливостей. В. Федоров, розглядаючи стиль професійної діяльності у вимірах акмеології, стверджує, що професійна майстерність є функцією відповідності індивідуального стилю вимогам фахової діяльності [10, с. 114]. Отже, індивідуальний стиль автор називає структурним утворенням у кількох вимірах: як змістова єдність психіки людини, як специфічний засіб самоактивізації особистості, як сукупність характерних рис індивіда, як спосіб буття [10, с. 114].

Трансформуючи думку В. Федорова, що стиль діяльності освітянина не може бути «зібраним» на підставі системи прийомів впливу, акцентуємо, що індивідуальний стиль учителя музичного мистецтва

зумовлений специфікою його функціональної діяльності в системі «людина-людина», індивідуальними особливостями учня, мотивами його занять музикою, пріоритетними цінностями педагога, професійними й особистісними якостями.

Аналіз наукового фонду дає підстави стверджувати, що індивідуальний стиль учителя музичного мистецтва формується впродовж усієї його діяльності (починаючи з етапу навчання та в ході професійної діяльності), поєднує загальні й індивідуальні способи роботи, спрямовані на забезпечення суб'єкт-суб'єктного рівня взаємодії педагога й учня; максимальне виявлення особистісних і професійних якостей фахівця.

Варто виділити зовнішні та внутрішні чинники формування індивідуального стилю педагога, а саме: акцент у змісті підготовки вчителя на складнику професійно-особистісного розвитку, надання переваг в освітньому процесі інтерактивним та інноваційним технологіям, що сприяють розвитку професійних умінь, достатня організація самостійної та індивідуальної роботи студентів у коледжі, створення сприятливих умов для їх саморозвитку, самовираження в освітньому середовищі навчального закладу. Суттєвим є забезпечення доброзичливої атмосфери гуманістичної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що сприяє стимулюванню потреби в постійному професійному самовираженні.

Важливо, щоб студент у вищезазначеному освітньому середовищі займав позицію неперервного творчого переосмислення педагогічної дійсності як поля самовдосконалення, саморуку до вершин професіоналізму. Тобто актуальним є створення в коледжі необхідних умов для розвитку професійної «Я-концепції», окреслення шляхів самовдосконалення, реалізації творчого потенціалу. Правильно сформована «Я-концепція» є цілісним особистісним утворенням, у якому когнітивний, емоційно-цілісний і поведінковий компоненти тісно взаємопов'язані між собою та забезпечують розвиток професіоналізму. Співвідношення образу «Я» з професійною діяльністю уможливорює майбутньому вчителю розвивати власний індивідуальний стиль як важливий складник професіоналізму. Водночас, як слушно зауважує В. Федоров, «професійний розвиток функціонально забезпечує вдосконалення стилю діяльності» [10, с. 115].

Самовдосконалення особистості пов'язане з розвитком самосвідомості. На думку Ю. Шадських, «самосвідомість – це усвідомлення людиною себе як особистості (своїх якостей, рис, стосунків з іншими людьми, місця й ролі в суспільстві» [12, с. 105]. Погоджуємося й із міркуванням О. Гончарук, що самосвідомість є своєрідним ядром структури особистості, інтегруючим чинником різних видів людської життєдіяльності [1, с. 6]. Розвиток самосвідомості зумовлює потребу в розвитку самопізнання, професійної культури, а отже,

й індивідуального стилю, індивідуальної своєрідності фахівця. У цьому контексті доречно розглянути індивідуальний стиль у взаємозв'язку з індивідуальним іміджем учителя. Конструктивною є думка науковця Р. Пріми щодо розуміння індивідуального іміджу як цілісної системи в складі таких компонентів: «Я-зовнішнє» (зовнішній вигляд) і «Я-внутрішнє» (володіння культурою спілкування, здатність до самопізнання, самокритичність, раціональна поведінка у непередбачуваних ситуаціях) [6, с. 115]. Підтримуємо думку автора, що єдність визначених двох «Я» передбачає професійний саморозвиток як процес самопроекування особистості вчителя музики шляхом самовираження, самореалізації.

Індивідуальний стиль педагога яскраво проявляється в його творчому самовираженні, самопрезентації, взаємодії, співтворчості. Домінантними складовими позитивної «Я-концепції» вважаємо спрямованість, компетентність, гнучкість.

Відомо, що вплив учителя музичного мистецтва на учнів починається вже з першого знайомства й пов'язаний з такими складниками, як мова тіла, експресія обличчя, фігура, стиль одягу, зачіска, голос, міміка, жести, постава, хода, погляд, рухи, естетика пози, візуальний контакт, природність, відкритість, культура й техніка мовлення тощо.

Істотною особливістю діяльності педагога є усвідомлення ним специфіки своїх педагогічних дій, можливостей, урахування специфіки учнів, перспективи їхнього розвитку, своєрідності освітнього простору, що зумовлює до професійної гнучкості, а отже, і розвиток індивідуального стилю. Тому видається правомірним зв'язок індивідуального стилю з експресивністю та стійкістю особистості. Експресія (від лат. *expressio* – вираження, тиснення, висловлення від *exprimo* – витискаю, ясно вимовляю) – виразність, підкреслене виявлення почуття, переживань [9, с. 118], сила вираження, вияву почуттів, переживань, виразність [9, с. 638]. Отже, експресія – це активний прояв почуттів, ставлення до чогось. Стійкість – здатність витримати зовнішній вплив, виявлення наполегливості, твердості, непохитності [3, с. 453].

Емоційна стійкість, урівноваженість є важливими чинниками в діяльності вчителя музичного мистецтва. Педагогу важливо вміти налаштувати себе на необхідну діяльність, знайти свою емоційно-регулятивну сферу, вміти керувати нею.

Справедливо вважати, що індивідуальний стиль учителя – це його своєрідний почерк, вияв натхнення й пориву душі – як у поета, фантазії та творчої уяви – як у композитора чи художника, це притаманна лише йому індивідуальна поведінка.

Індивідуальний стиль як особистісне утворення є динамічним явищем, оскільки його змістове наповнення, насиченість залежать від рівня та багажу знань, умінь, досвіду педагога, профе-

сійної культури, компетентності освіченості, етики, педагогічної майстерності.

Ми вважаємо, що формування індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва варто розуміти як підсистему цілісної макросистеми професійної педагогічної підготовки фахівця, його професійного становлення з урахуванням соціально-педагогічних вимог нинішнього динамічного суспільства.

Акцентуємо на цілком справедливому міркуванні В. Федорова, що стиль є вершиною розвитку фахівця з індивідуальною поведінкою, професійно-операційною, соціально-світоглядною та комунікативними гранями [10, с. 115].

Доведено, що в структурі професійної діяльності яскраво проступають три складники: професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення.

На нашу думку, глибина й високий рівень розвитку цих складників забезпечують повноту вираження індивідуального стилю педагога.

Сутність поняття «індивідуальний стиль» асоціюється передусім із креативною діяльністю, конкурентоспроможною особистістю, що зумовлює вияв певного комплексу професійно-особистісних якостей.

Індивідуальний стиль – це презентація унікальності, життєстверджуючої особистості, її індивідуальної життєдіяльності; це механізм реалізації функціональної діяльності педагога.

Результати аналізу наукових джерел дають змогу констатувати, що в науці відбулася диференціація категорії «стиль» у контексті педагогічної діяльності, зокрема сформувалися такі поняття: педагогічний стиль, діловий стиль, стиль управління, стиль спілкування, індивідуальний стиль.

Кожна з дефініцій, безсумнівно, має своє змістове наповнення й функціонально-рольову характеристику.

Функціонально-рольове призначення індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва найбільш яскраво проявляється в:

- особистісно орієнтованому, гуманістично спрямованому спілкуванні;
- взаємодії з метою забезпечення гармонії: педагог-учень;
- вияві позитивної комунікативної настанови, створення умов для психологічної розкутості, для створення сценарію успіху;
- співучасті з учнем у педагогічному спілкуванні (активність, прихильність, вияв інтересу, мотивація до занять музикою, допомога);
- вияві емпатії (прагнення емоційно відгукнутися на потреби іншого, співпереживати, співчувати);
- прояві поваги до особистості учня.

Теоретичне осмислення проблеми дає змогу узагальнити, що процес формування індивіду-

ального стилю вчителя музичного мистецтва, як й інших педагогів, буде успішним, коли в умовах педагогічного коледжу студента зорієнтувати на постійне професійне самовдосконалення з опорою на концептуальні ідеї педагогіки успіху.

Тільки гуманістично орієнтований учитель може сприяти розвитку особливості.

За ствердженням М. Сметанського, цього можна досягти за таких умов:

- усвідомлення майбутніми вчителями ролі самовиховання в їхньому професійному становленні;

- створення можливостей кожному студенту для виявлення та розвитку індивідуальних особливостей;

- комплексна зорієнтованість навчально-виховної роботи на розвиток усіх структурних компонентів особистості майбутнього педагога: пізнавального, емоційно-ціннісного, діяльнісно-вольового;

- перетворення студентів у суб'єктів самовдосконалення;

- надання тактової кваліфікованої педагогічної допомоги студентам у їхньому самовихованні з урахуванням усіх етапів його становлення (спонукального, проєктувального, організаційно-дієвого, оцінювально-результативного) [8, с. 150].

Домінантами оптимального формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі навчання в коледжі вважаємо створення бази для розвитку творчого потенціалу фахівця, змістове насичення освітнього середовища педколеджу, інформаційно-методичне забезпечення навчального процесу; створення умов довіри в особистісних взаєминах «викладач-студент»; упровадження інноваційних технологій.

Окрім того, успішне забезпечення процесу формування індивідуального стилю майбутнього педагога можливе за умови врахування виділених напрямів, характеристику яких надаємо нижче.

Ціннісний. Сприяє утвердженню ідеї цінності вчительської професії та особистості педагога як найвищої національної цінності, забезпеченню пріоритету загальнолюдських цінностей, їх освоєнню; гармонії стосунків людини й навколишнього середовища, суспільства і природи. Означений напрям включає не лише формування знань про цінності на рівні їх сприймання, знання, а й безпосереднє використання їх у майбутньому: передбачається трансформація цих знань на оточуючих. Завдяки цьому студенти глибше розуміють багатогранний внутрішній світ людини, особливості педагогічної діяльності вчителя музики та її значущість.

Системний. Забезпечує єдність, взаємозалежність і взаємозв'язок провідних механізмів формування індивідуального стилю в умовах освітнього середовища, його проявів у комплексному

вираженні якісних характеристик, ознак на рівні динаміки процесу самовдосконалення, особистісних перетворень, а отже, розробку оптимальної ефективної системи його формування, створення умов для активного прояву особистих і професійних якостей, передбачення динаміки процесу самовдосконалення, самовираження, відкритості для змін.

Особистісно-гуманний. Створює умови для розкриття внутрішнього світу особистості, пізнання душі дитини та проникнення в її потаємні куточки, спрямовує на гуманне ставлення до оточуючих, сприяє розвитку позитивних особистісних якостей як педагога, так й учня, передбачає уникнення авторитаризму, примусу; визнання права на моральну свободу, активність з домінантою гуманності, милосердя, чуйності, толерантності. Для вчителів із таким стилем властива гнучкість, імпульсивність, достатній рівень вимогливості, стабільність емоційного ставлення до вихованців.

Етико-естетичний. Означає наповнення педагогічного процесу етико-естетичним змістом у напрямі формування духовної та естетичної культури, утвердження етико-естетичних цінностей особистості, морально-етичної вихованості. Глибоке осмислення відповідальності за свої дії, вчинки, прагнення діяти за законами естетичного смаку згідно з естетичними критеріями виразності й краси, тобто творчо працювати над самовираженням, самовдосконаленням за законами краси з тим, щоб згодом перенести їх на учнів та оточуючих. Це засвідчує ні що інше, як поєднання зовнішньої та внутрішньої культури особистості.

Здійснений науковий пошук, аналіз практики підготовки вчителя музичного мистецтва в педколеджі дає змогу зазначити, що формування індивідуального стилю майбутнього педагога пов'язано з такими тенденціями:

- наявна непослідовна динаміка, а саме: у перші роки навчання простежується перевага теоретико-методологічного рівня, на старших курсах превалує практико-прикладний. На всіх етапах формування індивідуального стилю здійснюється неоднорідний за якістю й характером вплив викладачів різних дисциплін;

- простежується різний рівень мотивації та прагнення студентів до самовдосконалення й самореалізації;

- спостерігається застосування авторитарних методів педагогічного впливу на формування особистості фахівця.

Означене актуалізує пошук нових технологій формування індивідуального стилю вчителя музики.

Ми переконані, що врахування вищевикладених домінант і тенденцій дасть можливість удосконалити процес формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мисте-

цтва, тим паче що неправомірно стверджувати про завершення цього процесу під час навчання в коледжі чи ЗВО. Безперечно, це принципово важливий етап, однак не кінцевий, адже аксіомою є судження, що вчитель продовжує навчатися протягом усього життя. Отже, і процес формування його індивідуального стилю відбувається впродовж тривалої діяльності педагога з подальшим розвитком, удосконаленням і поглибленням.

Висновки. Очевидною є думка про актуальність проблеми формування індивідуального стилю вчителя музичного мистецтва в умовах зростання вимог до рівня його кваліфікації.

Аналіз теоретичних джерел і практики дає змогу визначити провідним суб'єктно-діяльнісний підхід до процесу формування індивідуального стилю майбутнього педагога. Пріоритетним є міркування щодо взаємозв'язку індивідуального стилю вчителя з ключовими складниками його професійної діяльності й особливостями індивіда. Індивідуальний стиль учителя інтегрує сукупність загальних та індивідуальних способів (видів діяльності) роботи, впливу на учнів, що дають змогу максимально розкрити особисті якості людини й у підсумку досягнути високих результатів. Індивідуальний стиль ми тлумачимо як складне утворення, що поєднує особистісні та професійні якості в найвищому рівні прояву.

Індивідуальний стиль – це важливий механізм формування професіоналізму вчителя і його складник, результат активної, творчої професійної діяльності, спрямованої на постійне самовдосконалення й розвиток учнів.

Істотними ознаками індивідуального стилю є динамізм, гнучкість, гуманістична спрямованість, самобутність, відкритість, неповторність.

Безумовно, формування індивідуального стилю майбутнього вчителя музичного мистецтва – процес складний за змістом і тривалий у часі. Він зумовлений особливостями педагогічної праці, мінливістю умов професійної діяльності, зростаючими вимогами до вчителя, постійними змінами в освіті. Зрозуміло, що важливим є врахування вимог часу щодо збалансованості змісту підготовки вчителя, використання новітніх технологій, необхідного дидактико-методичного інструментарію, розрахованого на тривалу перспективу.

Означене може бути предметом подальших досліджень заявленої проблеми. Доцільним є вивчення технологій формування індивідуального стилю, його функціональної характеристики з урахуванням специфіки роботи вчителя музичного мистецтва.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гончарук О.В. Формування самосвідомості учня початкової школи у процесі навчання інтегрованих предметів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Миколаїв, 2010. 20 с.
2. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
3. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. Харків : Фоліо, 2006. 540 с.
4. Кутузова Г.І. Взаємодія мистецтв у теорії і практиці естетичного виховання. *Науковий вісник ВДУ*. № 7 (97). Луцьк, 1997. С. 67–68.
5. Моргун В.Ф. Періодизація розвитку людини у багатомірній концепції розвитку особистості. *Культура й розвиток особистості: міфи та реалії в педагогіці* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 червня 2009 р.). Луцьк, 2009. 228 с.
6. Пріма Р.М. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2009. 367 с.
7. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2005. 360 с.
8. Сметанський М.І. Самовиховання як чинник професійного становлення майбутнього вчителя. *Науковий вісник*. Луцьк, 2010. № 14. С. 146–151.
9. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. Л.І. Нечволод. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 768 с.
10. Федоров В.Д. Стиль професійної діяльності: акмеологічний контур. *Акмеологія: наука XXI століття* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2005. С. 114–116.
11. Цветухіна О. Мотиваційна середовище освітнього закладу як необхідне умово творчеської діяльності педагога. *Вестник СПО*. 2007. № 10 (178). С. 11–18.
12. Шадських Ю.Г. Психологія і педагогіка : навчальний посібник. Львів : Магнолія плюс, 2005. 320 с.
13. Шевнюк О.Л. Структура і функції культурологічної освіти майбутнього вчителя. *Педагогіка і психологія*. Луцьк, 2003. № 1 (XXXVIII). С. 24–29.